

ברכות לט. (מול החרב של הב"ח) עד מ. (המשנה)

ביאורי מושגים
 הגמרא מחלקת בין מי פירות שנחשבים זיעה בעלמא ומברכים עליהם - 'שהכל' לבין מים שהתבשלו בהם ירקות שברכתם בורא פרי האדמה. הראשונים הביאו כמה הסברים לחלוקה בין שני המקרים:

א. רשב"א: בירקות הבישול הוא הייעוד המרכזי בניגוד למיץ פירות שהוא אינו הייעוד המרכזי.

ב. רא"ש: כשמבשלים הטעם שמגיע לנוזל הוא הטעם של הפרי, ולכן ברכתו 'אדמה', כשסוחטים פרי הטעם אינו הטעם המרכזי של הפרי אלא טעם של נוזלים נלווים ולכן ברכתו **שהכל**.

ג. מרדכי: נוזל המיועד לשתיה (מי פירות) ברכתו **שהכל**, נוזל המיועד לטבול בו אוכל ברכתו 'אדמה'.

להרחבה יש לעיין בשו"ע אורח חיים: סי' רב:ח-יא, וסי' רה:ב-ג,

טעמו של רב יהודה: גם החותכים דק עושים זאת כדי לשפר את הטעם ולא כדי להמעיט את הירקות.

טעמו של רב כהנא: מטרת הקמח היא להדביק ולהחזיק את התבשיל ולכן מתעלמים ממנו.

ראינו בעבר שכשהקמח הוא למען התבשיל - מברכים 'מזונות' גם אם האחוז שלו קטן.

ברכה על ירקות בגלגולים שונים

ירקות שנחתכו - רב הונא: נחתכו עבה - 'אדמה', דק - 'שהכל'.
 רב יהודה: בכל מקרה מברכים 'אדמה'.

תבשיל העשוי מסלק וקמח:
 רב כהנא בהתחלה: מעט קמח - 'אדמה', הרבה קמח - 'מזונות'.
 רב כהנא בסוף: בכל מקרה מברכים אדמה.

מרק שבושלו בו ירקות: מברך 'אדמה' (עיין ביאור מושגים)

הגמרא מסתפקת מה הדין במרק שֶבֶת ('שמיר') - האם השֶבֶת נותן טעם או מעביר ריחות רעים.
 הגמרא מוכיחה מהברייתא: שֶבֶת של תרומה משנתנה טעם בתבשיל - אינה נחשבת תרומה מכאן שהעיקר בשֶבֶת הוא הטעם. לכן גם על מרק שֶבֶת ('שמיר') מברכים אדמה.

הלכות ברכת הלחם ואכילתו

1. צנים פרוס לחתיכות שהשרה בקערה וכן כיכר שלם:
 רב חייא בר אשי: מברך המוציא על הצנים (כיוון שהוא חביב).
 ר' חייא: מברך על השלם.

2. מתי פורס את הפרוסה:
 ר' חייא: פורס את הפרוסה יחד עם סיום הברכה.
 רבא: פורס את הפרוסה אחרי סיום הברכה. וכן הלכה.

הגמ' מנסה להצמיד את המח' הנ"ל למח' התנאים בעניין תרומה:
 חכמים: עדיף להפריש בצל קטן.
 ר' יהודה: עדיף חצי בצל גדול.

דחיה: ייתכן שכולם מסכימים שגדול קודם המח' היא רק כאשר אין כהן:
 חכמים: עדיף להפריש דבר המשתמר.
 ר' יהודה: עדיף להפריש דבר יפה.

3. מה הם סדרי העדיפויות בברכה:
 שלב א': קודם לחם מחיטה ואחר כך משעורה.
 שלב ב': רב הונא: הגדול קודם, ר' יוחנן: השלם קודם.

כדי לצאת ידי חובת כל הדעות יש שלקחו את שתי הלחמים וברכו על שניהם יחד.
 ובפסח יש לעשות כן לכתחילה משום - לחם עוני!

לחם בשבת

1. ר' אבא: בשבת יש לבצוע על שני לחמים.
2. רב כהנא בירך על שני לחמים וחתך רק אחד מהם.
3. ר' זירא חתך בשבת חתיכה גדולה מהלחם שהספיקה לכל הסעודה.

אין בזה משום רעבתנות כיוון שביום חול הוא לא נהג לעשות כן.

לחם של עירובי חצרות

רב אמי ורב אסי היו משתדלים לברך על הלחם של העירוב כדי לזכות בו למצוה נוספת.

מה מוגדר הפסקה בין ברכת הלחם לאכילה

- רב: 'קחו לחם' - לא מהווה הפסקה, 'הביאו מלח' - מהווה הפסקה.
- ר' יוחנן: 'הביאו מלח' - לא מהווה הפסקה, 'תנו אוכל לשור' - מהווה הפסקה.
- רב ששת: אפילו 'הביאו אוכל לשור' - לא מהווה הפסקה!

טעמו של ר"ש: רב קבע שעל האדם יש חובה לדאוג להאכיל את בהמותיו לפני שהוא אוכל בעצמו. לכן האמירה 'האכילו את השור' איננה הפסקה.

חובת המברך

רב חייא: אסור למברך לברך לפני שלכל המסובים יהיה מלח או סלט לתיבול.

ואם זהו לחם איכותי שאינו צריך תוספת - לא צריך לחכות.

ציטוט מהמשנה

ר' יהודה: מברך על כל סוג ברכה פרטית: על ירקות עליים - 'מיני דשאים'. על קטניות - 'מיני זרעים'. על פירות האדמה - רש"י: 'מיני זרעים'. רמב"ן: 'פרי האדמה'.

אין הלכה כר' יהודה.

טעמו של ר' יהודה: 'ברוך ה' יום יום' יש לברך את ה' בברכה המאפיינת את הרגע.